

دانش و پژوهش در روان‌شناسی

دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان (اصفهان)

شماره بیست‌ونهم - پاییز ۱۳۸۵

صص ۴۰ - ۳۱

پایایی و روایی مقیاس افسردگی - شادکامی مک‌گریل و جوزف

علی اصغر بیانی^۱

چکیده

هدف از این مطالعه بررسی پایایی و روایی مقیاس افسردگی - شادکامی (DH§) بود. ۱۰۹ نفر از دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد آزادشهر به‌طور تصادفی به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. پایایی مقیاس افسردگی - شادکامی با استفاده از روش آلفای کرونباخ و بازآزمایی با فاصله زمانی یک‌ماه مورد تحلیل قرار گرفت و ضرایب همبستگی آن به ترتیب ۰/۹۳ و ۰/۷۹ به‌دست آمد. روایی مقیاس افسردگی - شادکامی با استفاده از روش روایی سازه و اجرای پرسشنامه شادکامی آکسفورد (OHI) و پرسشنامه افسردگی بک (BDI) برآورد شد. بین مقیاس افسردگی - شادکامی و پرسشنامه شادکامی آکسفورد ضریب همبستگی مثبت و معنادار (۰/۸۱۱) و بین مقیاس افسردگی - شادکامی و پرسشنامه افسردگی بک ضریب همبستگی منفی معنادار (۰/۷۲۷-) به‌دست آمد. سطح

۱- استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد آزادشهر

معناداری در این محاسبات $P < 0/0001$ بوده است. به طور کلی نتایج نشان داد نسخه فارسی مقیاس افسردگی-شادکامی از پایایی و روایی مناسب برخوردار است. کلید واژه‌ها: پایایی، روایی، مقیاس افسردگی - شادکامی، پرسشنامه شادکامی آکسفورد، پرسشنامه افسردگی بک.

مقدمه

هدف این پژوهش بررسی پایایی و روایی نسخه فارسی مقیاس افسردگی - شادکامی (DHS) بوده است. در طول سه دهه گذشته پژوهش‌های روان‌شناسان در زمینه بهزیستی ذهنی^۱ رشد بسیار زیادی داشته است (اسچیمک و همکاران، ۲۰۰۲). یکی از پیشرفت‌های مهم در این زمینه اندازه‌گیری علمی بهزیستی ذهنی است. بهزیستی ذهنی به چگونگی ارزیابی افراد از زندگی خود اشاره دارد و شامل متغیرهایی مانند رضایت از زندگی، رضایت از زندگی زناشویی نداشتن افسردگی و اضطراب است (دینر و همکاران، ۱۹۹۹). مؤلفه‌های عمده بهزیستی ذهنی مؤلفه عاطفی و مؤلفه شناختی است. مؤلفه عاطفی در برگیرنده عاطفه مثبت و منفی است (پاوت و دینر، ۱۹۹۳) که عاطفه خوشایند و ناخوشایند و تجربه رویدادهای زندگی را منعکس می‌کند (دینر و همکاران، ۲۰۰۳). مک‌گریل و جوزف در سال ۱۹۹۳ مقیاس افسردگی-شادکامی (DHS) را به منظور اندازه‌گیری افسردگی و شادکامی طراحی کردند. در سالهای اخیر شادکامی محور بسیاری از اندازه‌گیری‌های روانی است و مقیاس افسردگی-شادکامی مک‌گریل و جوزف تعریف عملی شادکامی است (جوزف و لويس، ۱۹۹۸). شکل‌گیری این مقیاس به میزان زیادی مبتنی بر زمینه‌های تجربی بود. مک‌گریل و جوزف مقیاس افسردگی-شادکامی را با استفاده از تحلیل عاملی داده‌های حاصل از مطالعه ۲۰۰ دانشجوی طراحی کردند. آزمودنی‌ها یک ابزار ۴۰ ماده‌ای را کامل کردند که با سازه افسردگی و شادکامی مرتبط بود. پس از تحلیل آماری در نهایت مقیاس به ۲۵ ماده کاهش یافت (مک‌گریل و جوزف، ۱۹۹۳) که ۱۲ ماده آن با افکار مثبت و ۱۳ ماده آن با افکار منفی مرتبط بود (لويس و جوزف، ۱۹۹۷). برخلاف دیگر مقیاس‌های افسردگی، در مقیاس افسردگی-شادکامی مک‌گریل و جوزف افسردگی و شادکامی بر روی یک پیوستار قرار دارد (جوزف و همکاران، ۲۰۰۴).

پایایی و روایی مقیاس افسردگی- شادکامی در مطالعات متعددی بررسی شده است. مک‌گریل و جوزف (۱۹۹۳) پس از اجرای مقیاس افسردگی- شادکامی بر روی ۲۰۰ دانشجوی پایایی آن را با استفاده از روش آلفای کرانباخ ۰/۹۳ گزارش کردند. در بررسی آنان میانگین و انحراف معیار نمرات به ترتیب ۴۶/۲ و ۱۲/۳ به دست آمد. جوزف و لويس (۱۹۹۸) با اجرای مقیاس بر روی ۱۹۴ دانشجوی مقطع کارشناسی پایایی مقیاس افسردگی- شادکامی را با استفاده از روش آلفای کرانباخ ۰/۹۳ گزارش کردند. والش، جوزف و لويس (۱۹۹۵) مقیاس افسردگی- شادکامی را بر روی ۶۰ بزرگسال شاغل اجرا کردند که پایایی آن با استفاده از روش آلفای کرانباخ ۰/۹۰ به دست آمد.

لويس و جوزف (۱۹۹۵) در مطالعه دیگری ۶۳ دانشجوی مقطع کارشناسی (۵۷ زن و ۶ مرد) را انتخاب کردند و از آنها خواستند مقیاس افسردگی- شادکامی را تکمیل کنند. آنها پایایی مقیاس را با استفاده از روش آلفای کرانباخ رضایت‌بخش و ۰/۹۱ یافتند. در پژوهش دیگری لويس و جوزف (۱۹۹۷) پایایی مقیاس افسردگی - شادکامی را با استفاده از روش بازآزمایی بررسی کردند. آنها ۱۴ دانشجوی مقطع کارشناسی را انتخاب و مقیاس افسردگی- شادکامی را در دو زمان با فاصله دو سال به روی آنها اجرا کردند. ضریب آلفای کرانباخ در هر دو آزمون رضایت‌بخش و ۰/۸۷ و ۰/۹۳ به دست آمد. ضریب همبستگی بین نمرات در دو بار اجرا نسبتاً بالا و معنادار گزارش شد ($r = 0/55, P < 0/05$) و تفاوت معناداری در میانگین نمرات اجرای مرحله اول و دوم به دست نیامد ($P > 0/05, t = 0/56$). لويس و مک‌کلوم (۱۹۹۹) ضریب بازآزمایی مقیاس افسردگی - شادکامی را در طول دو هفته ۰/۷۰ به دست آوردند. لويس و لانینگن (۱۹۹۷) پایایی مقیاس افسردگی - شادکامی را با استفاده از ضریب آلفای کرانباخ ۰/۸۵ گزارش داده‌اند. در پژوهش دیگری لويس و مک‌کلوم (۲۰۰۱) ضریب آلفای کرانباخ ۰/۹۵ را برای این مقیاس یافته‌اند.

مک‌گریل و جوزف (۱۹۹۳) گزارش داده‌اند که نمرات بالاتر آزمودنی‌ها در مقیاس افسردگی- شادکامی همراه با نمرات پایین‌تر آنها در پرسشنامه افسردگی بک $r = -0/73$ است. لويس و جوزف (۱۹۹۵) در یک بررسی، روایی همزمان مقیاس افسردگی- شادکامی را با مقیاس رضایت از زندگی (دینر، ۱۹۸۵) و مقیاس شادکامی مؤسسه گالوپ (آندروز و رابینسون^۱، ۱۹۹۱، به نقل از لويس و جوزف، ۱۹۹۵)

رضایت‌بخش یافته‌اند. نمرات بالاتر در مقیاس افسردگی - شادکامی همراه با نمرات بالاتر در مقیاس شادکامی مؤسسه گالوپ ($r = 0/43, P < 0/001$) و نمرات بالاتر در مقیاس افسردگی - شادکامی همراه با نمرات بالاتر در مقیاس رضایت از زندگی ($r = 0/47, P < 0/001$) است. والش و همکاران (۱۹۹۵) روایی همزمان مقیاس افسردگی - شادکامی را با پرسشنامه سلامت عمومی مناسب گزارش داده‌اند ($P < 0/01$ ، $r = -0/74$). لويس و جوزف (۱۹۹۶) روایی همزمان مقیاس افسردگی - شادکامی را با افسردگی منفی و معنادار یافته‌اند ($r = -0/78, P > 0/01$). جوزف و لويس (۱۹۹۸) در یک بررسی بر روی ۱۰۰ آزمودنی روایی همزمان مقیاس افسردگی - شادکامی را با پرسشنامه افسردگی بک و پرسشنامه شادکامی آکسفورد مطالعه کردند. نتایج نشان داد که رابطه بین نمرات در مقیاس افسردگی - شادکامی با نمرات در پرسشنامه افسردگی ($r = -0/75, P < 0/001$) و پرسشنامه شادکامی آکسفورد ($r = 0/59, P < 0/001$) معنادار است. جوزف و همکاران (۲۰۰۴) رابطه بین نمرات مقیاس افسردگی - شادکامی را با مقیاس افسردگی زونگ معنادار گزارش داده‌اند ($r = -0/81, P < 0/001$). سؤال اصلی پژوهش حاضر این است که پایایی و روایی نسخه فارسی مقیاس افسردگی - شادکامی (DHS) چقدر است؟

پژوهشگران و یک عضو هیأت علمی گروه زبان انگلیسی مقیاس افسردگی - شادکامی را به طور مستقل ترجمه کرده‌اند. برای اطمینان از روان و سلیس بودن ترجمه از ۳۰ دانشجوی خواسته شد ترجمه مقیاس را به دقت خوانده و برداشت خود را از هر جمله بیان کنند. پس از رفع ابهامات به منظور تهیه ترجمه دقیق‌تر، از یک استادیار گروه زبان و ادبیات انگلیسی درخواست شد ترجمه فارسی را به انگلیسی برگرداند و دوباره اصلاحات لازم در ترجمه فارسی ایجاد گردید.

روش

این پژوهش در چهارچوب یک طرح همبستگی انجام شد. جامعه آماری کلیه دانشجویان شاغل به تحصیل در نیمسال دوم سال تحصیلی ۸۵ - ۸۴ دانشگاه آزاد اسلامی واحد آژادشهر بود. ۱۰۹ دانشجوی (۶۱ زن و ۴۸ مرد) به طور تصادفی انتخاب شدند. دامنه سنی آنها بین ۱۹ تا ۶۵ سال ($\bar{X} = 24/87$) بود که ۷۱ نفر مجرد و ۳۸ نفر متأهل بودند. در این پژوهش از سه ابزار اندازه‌گیری استفاده شد که عبارت بودند از:

۱- مقیاس افسردگی - شادکامی (DHS): همان‌طور که اشاره شد این مقیاس را مک‌گریل و جوزف در سال ۱۹۹۳ به‌منظور اندازه‌گیری بهزیستی ذهنی طراحی کردند. از ۲۵ ماده تشکیل می‌شود که ۱۳ ماده مرتبط با احساسات منفی (افسردگی) و ۱۲ ماده در برگیرنده احساسات مثبت (شادکامی) است. از آزمودنی‌ها درخواست می‌شود به احساسات خود در هفت روز گذشته فکر کرده و وضعیت خود را با یکی از حالات هرگز (۰)، به‌ندرت (۱)، گاهی (۲) و اغلب (۳) مشخص نمایند. مثلاً من احساس می‌کردم غمگین‌ام. سؤالات مرتبط با احساسات منفی معکوس نمره‌گذاری می‌شود، به‌گونه‌ای که نمره پایین‌تر نشان‌دهنده درجه کمتری از احساسات مثبت (شادکامی) و میزان بیشتری از احساسات منفی (افسردگی) است. دامنه نمرات بین ۰ تا ۷۵ است (مک‌گریل و جوزف، ۱۹۹۳). پایایی و روایی این آزمون در پژوهش‌های متعددی به اثبات رسیده است که قبلاً به آن اشاره شد.

پرسشنامه شادمانی آکسفورد (OHI): این پرسشنامه را در اواخر سال ۱۹۸۹ آرگیل، مارتین و کروسلند^۱ برای اندازه‌گیری شادکامی در دانشکده روان‌شناسی تجربی دانشگاه آکسفورد تهیه کردند. آرگیل، مارتین و لو در سال ۱۹۹۵ این مقیاس و بعضی از قسمت‌های آن را توسعه دادند (به نقل از هیلز و آرگیل، ۲۰۰۲). آرگیل (۲۰۰۱) شادکامی را ترکیبی از: سطح متوسط از رضایت در طول یک دوره زمانی مشخص، فراوانی عاطفه مثبت و نداشتن نسبی عاطفه منفی می‌داند. پرسشنامه شادکامی آکسفورد (OHI) از ۲۹ سؤال تشکیل می‌شود که براساس پرسشنامه بک (BDI) طراحی شده است. هر ماده در چهار سطح، مطرح و از صفر تا ۳ نمره‌گذاری می‌شود. مثلاً احساس خوشحالی نمی‌کنم، تا حدی احساس خوشحالی می‌کنم، بسیار خوشحالم و فوق‌العاده خوشحالم. پایایی و روایی این پرسشنامه در مطالعات متعددی مناسب گزارش شده است. هیلز و آرگیل (۲۰۰۱) ضریب آلفای کرانباخ ۰/۹۰ گزارش داده‌اند. فارنهام و چن (۱۹۹۹) ضریب بازآزمایی ۰/۷۸ و آلفای کرانباخ ۰/۹۳ را یافته‌اند. علیپور و نوربالا (۱۳۷۸) پایایی و روایی نسخه فارسی پرسشنامه شادکامی آکسفورد را مناسب گزارش کرده‌اند. آنها پس از سه هفته اجرای این مقیاس روی ۱۰۱ دانشجوی مقطع کارشناسی، آلفای کرانباخ ۰/۹۲ و ضریب بازآزمایی ۰/۷۹ را به‌دست آوردند.

---

1 - Argyle & Martin & Crossland

پرسشنامه افسردگی بک (BDI): پرسشنامه افسردگی بک یکی از متداول‌ترین مقیاس‌های اندازه‌گیری افسردگی است که آرون بک و همکارانش در سال ۱۹۶۱ آن را منتشر کردند. دو فرم بلند و کوتاه دارد که فرم بلند از ۲۱ ماده و فرم کوتاه از ۱۳ ماده تشکیل می‌شود. در مطالعه حاضر از فرم بلند استفاده شد. پایایی و روایی پرسشنامه افسردگی بک در موارد متعددی گزارش شده است. بک، استر و گارین (۱۹۸۸) همسانی درونی این مقیاس را بین ۰/۷۳ تا ۰/۹۲ یافته‌اند. آنها پایایی مشابهی را برای فرم کوتاه گزارش داده‌اند. گروث - مارنات (۱۹۹۰) پایایی بازآزمایی پرسشنامه افسردگی بک را براساس نوع جامعه آماری بین ۰/۴۸ تا ۰/۸۶ به دست آوردند. گرین و همکاران (۲۰۰۱) ضریب آلفا را ۰/۹۲ گزارش داده‌اند. فرم کوتاه پرسشنامه افسردگی بک را دادستان و منصور (۱۳۶۸) در ایران هنجاریابی کرده‌اند.

یافته‌ها

به منظور تعیین پایایی مقیاس افسردگی - شادکامی از روشهای بازآزمایی و ثبات درونی استفاده شد.

بازآزمایی: به منظور تعیین پایایی بازآزمایی، مقیاس افسردگی - شادکامی در فاصله زمانی یک‌ماه دو بار بر روی نمونه مورد مطالعه اجرا شد. ضریب پایایی مقیاس ۰/۷۹ به دست آمد که در سطح $P < ۰/۰۰۰۱$ معنادار بود (جدول ۱).

جدول ۱- ضریب پایایی بازآزمایی مقیاس افسردگی شادکامی (DHS)

موقعیت اجرا	جنسیت	زنان		مردان		کل	
		تعداد	میانگین	انحراف معیار	تعداد	میانگین	انحراف معیار
اجرای اول	۶۱	۴۸/۲۸	۱۲/۹۳	۴۸	۴۹/۷۳	۱۵/۵۱	۱۰۹
اجرای دوم		۴۹/۱۰	۱۱/۸۷		۵۱/۸۵	۱۶/۲۳	
ضریب همبستگی بین اجرای اول و دوم		* ۰/۸۳۹			* ۰/۷۶۳		* ۰/۷۹۵

* $P < ۰/۰۰۰۱$

ثبات درونی: برای محاسبه ثبات درونی مقیاس افسردگی- شادکامی از ضریب آلفای کرانباخ استفاده شد که برابر بود با ۰/۹۳ و در سطح $P < ۰/۰۰۰۱$ معنادار است.

روایی مقیاس

به منظور تعیین روایی مقیاس افسردگی- شادکامی از روش روایی سازه با اجرای پرسشنامه شادکامی آکسفورد و پرسشنامه افسردگی بک استفاده شد. همان طور که قبلاً اشاره شد پایایی و روایی این دو پرسشنامه در مطالعات متعددی به اثبات رسیده است. نتایج نشان داد که ضریب همبستگی بین نمرات گروه مورد مطالعه در مقیاس افسردگی- شادکامی (DHS) و مقیاس شادکامی آکسفورد (OHI) برابر ۰/۸۱۱ است که در سطح $P < ۰/۰۰۰۱$ معنادار است. همچنین داده‌ها نشان داد که ضریب همبستگی نمرات آزمودنی‌ها در مقیاس افسردگی- شادکامی (DHS) و پرسشنامه افسردگی بک (BDI) برابر ۰/۷۲۷- می‌باشد که در سطح $P < ۰/۰۰۰۱$ معنادار بود (جدول ۲).

جدول ۲- همبستگی بین مقیاس افسردگی - شادکامی و پرسشنامه شادکامی آکسفورد و پرسشنامه افسردگی بک

مقیاس‌ها	افسردگی - شادکامی	شادکامی آکسفورد
شادکامی آکسفورد	*۰/۸۱۱	—
افسردگی بک	*-۰/۷۲۷	*-۰/۶۵۶

* $P < ۰/۰۰۰۱$

بحث و نتیجه گیری

شادکامی همیشه مورد علاقه جامعه‌شناسان بوده و مطالعات اخیر این حوزه درباره اندازه‌گیری آن بوده است. در سه دهه گذشته شادکامی مبنای قسمتی از اندازه‌گیری‌های روانی گشته است. یک تعریف عملی از شادکامی، مقیاس افسردگی- شادکامی است که جوزف و مک‌گریل آن را به منظور اندازه‌گیری احساسات مثبت (شادکامی) و احساسات منفی (افسردگی) طراحی کردند. این مقیاس از ۲۵ ماده تشکیل می‌شود که در ۱۳ ماده آن فرد افکار، احساسات و تجارب منفی خود را گزارش می‌دهد و ۱۲ ماده آن مرتبط با

افکار مثبت است. هدف این پژوهش بررسی میزان پایایی و روایی نسخه فارسی مقیاس افسردگی - شادکامی (DHS) در دانشجویان مقطع کارشناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد آزادشهر بود. یافته‌ها حاکی از پایایی و روایی مناسب مقیاس افسردگی - شادکامی است. همان‌طور که اشاره شد در این مطالعه ثبات درونی مقیاس با محاسبه ضریب آلفای کرانباخ $0/93$ به دست آمد که ضریب رضایت‌بخش و معناداری است. این یافته با نتایج پژوهش‌های مک‌گریل و جوزف (۱۹۹۳)، جوزف و لويس (۱۹۹۸)، والش، جوزف و لويس (۱۹۹۵)، لويس و جوزف (۱۹۹۵)، لويس و جوزف (۱۹۹۷)، لويس و لانکین (۱۹۹۷) و لويس و مک‌کلوم (۲۰۰۱) هماهنگ است. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که ضریب پایایی بازآزمایی نسخه فارسی مقیاس $0/79$ است. این نتیجه با گزارش‌های لويس و جوزف (۱۹۹۷) و لويس و مک‌کلوم (۱۹۹۹) همخوانی دارد (جدول ۱).

نتایج این بررسی نشان می‌دهد که نسخه فارسی مقیاس افسردگی - شادکامی (DHS) از روایی مناسبی برخوردار است. ضریب همبستگی بین نمرات آزمودنی‌ها در مقیاس افسردگی - شادکامی (DHS) و پرسشنامه شادکامی آکسفورد (OHI) $0/81$ بود. این یافته با نتایج حاصل از پژوهش‌های مک‌گریل و جوزف (۱۹۹۳) و جوزف و لويس (۱۹۹۸) هماهنگ است. همبستگی بین نمرات آزمودنی در مقیاس افسردگی - شادکامی (DHS) و پرسشنامه افسردگی (BDI) $0/727$ بود. این نتیجه با یافته‌های حاصل از پژوهش‌های مک‌گریل و جوزف (۱۹۹۳)، جوزف و لويس (۱۹۹۸) و جوزف و همکاران (۲۰۰۴) سازگار است. به‌طور کلی می‌توان نتیجه گرفت که نسخه فارسی مقیاس افسردگی - شادکامی (DHS) از پایایی و روایی رضایت‌بخشی برخوردار است. مهمترین محدودیت‌های این پژوهش عبارت بودند از:

- عدم تجزیه و تحلیل ساختار عاملی مقیاس به دلیل حجم نمونه که پیشنهاد می‌شود در حجم نمونه مناسبی ساختار عاملی مقیاس افسردگی - شادکامی (DHS) بررسی شود.
- محاسبه پایایی و روایی مقیاس افسردگی - شادکامی (DHS) بر روی یک گروه دانشجویی انجام شد که پیشنهاد می‌شود بر روی سایر گروه‌های سنی، تحصیلی و قومی نیز اجرا شود.

منابع

- علی‌پور، احمد و محمدعلی نوربالا. (۱۳۷۸)، «بررسی مقدماتی پایایی و روایی پرسشنامه شادکامی آکسفورد در دانشجویان دانشگاه‌های تهران»، *فصلنامه اندیشه و رفتار*، سال پنجم، ش ۱ و ۲.
- منصور، محمود. پریخ دادستان. (۱۳۶۸)، *بیماریهای روانی* (پیوست)، تهران، انتشارات ژرف.
- ARGYLE, M. (2001). *The psychology of happiness*. London: Routledge.
- BECK, T., STEER, A., GARBIN, G. (1988). Analysis of the Psychometric properties of the spanish version of the Beck Depression Inventory in Argental. *Psychiatric Research*, 79, 27 – 285.
- DIENER, E.D., EMMONS, R., LARSEN, R. & GRIFFIN, S. (1985). The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assessment*, 1, 71 – 75.
- DIENER, E.D., SCOLLON, C. & L,R. (2003). The evolving concept of subjective. Well-being: the multifaceted nature of happiness. *Advances in Cell Aging and Gerontology*, 15, 187 – 219.
- DIENER, E., SUH, E.M., LUCAS, R.E. & SMITH, H.L. (1999). Subjective Well-being: Three decades of progress. *Psychological Buelltin*, 125, 276 – 302.
- FURNHAM, A. & CHEN, A. (1999). Personality as predictor of mental health and happiness in the east and west. *Personality and Individual Differences*, 27, 395 – 403.
- GREEN-MARNAT, G. (1990). *The handbook of psychological assessment* (2nd ed). New York: John wiley & Sons.
- GREEN, A., FELMIN, K. & SIMPON, S. (2001). The clinical utility of Beck depression inventory after traumatic brain injury. *Brain Injury*, 12, 1021 – 1028.
- HILLS, P. & ARGYLE. (2001). Emotional stability as major dimension of happiness. *Personality and Individual Differences*, 31, 1357 – 1364.
- MCGREAL, R., JOSEPH, S. (1993). The Depression-Happiness Scale. *Psychological reports*. 73, 1279 – 1282.
- LEWIS, C.A., MCCOLLUM, M.A. & JOSEPH, S. (1999). The Depression-Happiness scale, test-retest date over two weeks. *Psychological reports*, 889 – 892.

- LEWIS, C.A., LANIGAN, C., JOSEPH, S. & FOCKERT, J. (1997). Religiosity and happiness no evidence for and association among undergraduates. *Personality and Individual differences*, 22,119–121.
- LEWIS, C.A. & JOSEPH, S. (1995). Convergent of the Depression-Happiness scale with measures of happiness and satisfaction with life. *Psychological Reports*, 76,876–878.
- LEWIS, C.A. & JOSEPH, S. (1995). Convergent of the Depression-Happiness scale with the Crown-Crisp experiential Index. *Psychological Reports*, 78,497–498.
- LEWIS, C.A. & JOSEPH, S. (1997). The Depression-Happiness scale, a measure of a state or a trait? Test-retest data over two years. *Psychological Reports*, 81,1313–1314
- PAVOT, W. & DIENER. (1993). Review of satisfaction with life scale. *Psychological assessment*, 2,164–172.
- SCHIMMACK, U., RADHAKRISHNSAN , P., OISHI, S., DZOKOTO, V. & AHADI. (2002). Culture, personality, and subjective well-being: Integrating process models of life satisfaction. *Journal of personality and social psychology*, 82,582–593.
- JOSEPH, S. & LEWIS, C.A. (1998). The Depression-Happiness scale: Reliability and validity of a bipolar self-report scale. *The Journal of Clinical psychology*. 54,537–544.
- JOSEPH, S., LINLEY, P., HARWOOD, J. (2004). Rapid assessment of well-being: The short Depression-Happiness scale. *Psychology psychotherapy: Theory, research and Practice*. 77,463–478.
- WALSH, J., JOSPH, S. & LEWIS, C.A. (1995). Internal reliability and convergent validity of the Depression-Happiness Scale with the General Health questionnaire in an employed adult sample. *Psychological Reports*, 76,137–138.

وصول: ۸۵/۸/۱۰

پذیرش: ۸۵/۱۱/۳۰